Péczeliének. Szerintem az elsőt is *minden jogos alap nélkül* tartja az övének, mert hiszen ez énekek címfelíratában szereplő S. K. betűk minden kétséget kizárólag a szerző nevét rejtik magukban, épúgy, mint az Sz. Ts. M. betűk a Szepsi Csombor Mártonét. (IK. 1924 : 131-132. l.) Ezt a két éneket kár volt Vasárynak Péczeliről írott értekezésébe fölvenni, mert azoknak ott semmi helyük sincs.

Kérdés most már, hogy az S. K. betűk kinek nevét rejtik magukban? Szerintem két énekíró jöhet tekintetbe. Az egyik *Sigismundus Kornis*, a másik *Stephanus Körösi*. Mindkét írónak ismerjük egy-egy énekét. Kornis halotti éneke (Sokat írtak bölcsek világi dolgokról) megvan Kájoni János énekeskönyvében (1676 : 654) és Illyés István halotti énekesében (1693 : 41. l.). Kornisnak ez az éneke azonban, sem tartalmát, sem stilusát, sem hangulatát s kifejezéseit tekintve, semmi szellemi rokonságot nem mutat az S. K. jelzésű két énekkel. Igy az S. K. betük, szerintem, nem Sigismundus Kornis nevét rejtik magukban.

Ha most már a Stephanus Körösi halottasénekét (Szomorú az halál a gyarló embernek), amely Ujfalvi (1654 : 58), Kájoni (1676 : 707. l) és Illyés (1693 : 80) énekesében fordul elő, egybe vetjük a S. K. feliratú két énekkel, azt látjuk, hogy szellemük, felfogásuk, gondolataik nehány pontban rokonok, szinte azonosak, úgy, hogy szerintem, az S. K. betük *Stephanus Körösi* komjáti ref. rektor nevét rejtik magukban.[1]

Körösi István valószínüleg azonos azzal a Körösi Istvánnal, aki 1592-ben subscribált a debreceni ref. collegiumban (Thury : Iskolatört. adattár II : 97.) s tanulmányai elvégzése után Komjátiban (Abaujtorna m.) rektoroskodott. Körösi szerzősége mellett jó és hathatós bizonyíték még az is, hogy mind a *Bün testéből*, mind a *Könyvem forrási* ... kezdetü ének szerzője — tartalmukból ítélve — csakis lelkészi képzettségü egyén lehet, amilyen volt Körösi István komjáti rektor.

HARSÁNYI ISTVÁN.

A «HALNI MÉGYEK ...» KEZDETŰ ÉNEK IGAZI SZERZŐJE.

Gerecze Péter a Figyelő XV. kötetetében Pálóczi Horváth Ádám kéziratos dalgyüjteményéből (*Ó és Uj mintegy ötödfél száz énekek*) közöl néhány verset, köztük a *Halni megyek, ah ne legyek áldozat* kezdetü s *Megszentenciázott vőlegény és a mátka* címmel ellátott, 6 versszakból álló énekét is. Azóta ez a párbeszédes ének úgy szerepel irodalmunkban, mint P. Horváth szerzeménye, holott nem az övé. Eredeti felírata is más. Nyomtatásban ez az ének első ízben a *Váczi énekes gyüjtemény* II-ik darabjában (1801) jelent meg 81. sorszám alatt e címmel: *Egy halálra ítéltetett Ifjunak jegyben levő Mátkájától*

[1] Körösi halotti énekének (Szomorú az halál ...) első két sora egyezik Laskai Gáspár XVI. századi költőnk egy versének első két sorával. (E. Ph. K. 1893 : 183.). Szerintem, mivel Laskai neve az ő énekében csak a 3-ik versszak kezdőbetüjétől kezdődőleg van a versfőkbe rejtve — mig a Körösi énekénél az ő neve az első versszakkal kezdődik — valószínü, hogy Laskai vette át az első két sort Körösitől, s nem megfordítva.

szomorú elválása. Később a sárospataki dalgyüjteményben *(Régibb és újabb . . . dalok gyüjt.* 1826. 78. l.) fordul elő, de rövidebb alakban (4 v.) s már nem párbeszédes, hanem elbeszélő formában. Közkedvelt voltára mutat az, hogy a XIX. sz. első tizedeiben sok kézíratos versgyüjteményben szerepel. Így pl. csupán csak a sárospataki főiskolai könyvtár kézírattárának hat versgyüjteményében olvastam. [130. 734. 1666. 1669. 1707 (ebben a két változatban is). 1870. sz.]. Megvan a Nemz. Múz. Jankovich-gyüjteményében is a X: 24. l., valamint a Tóth István *Áriák* c. kéziratában (I: 83.) az Akadémia könyvtárában.

A sárospataki említett versgyüjtemények egyikéből: Mező István ref. lelkész († 1834) 1870. számú verses kötetéből kétséget kizáróan megállapítottam e sok változatban ránk maradt vers eredeti címét és formáját, valamint igazi szerzőjét is. Mező I. kézíratainak I. kötetében ugyanis e vers címével kapcsolatosan, ugyancsak Mező kézírásával, ott szerepel a szerző neve is: *Győri Mihály*, eképpen:

> *A frantzia volt királyné fels. Mária Antónia Búcsuzására írta egy valaki. ~ Tiszt. Győri Mihály Ur.*

Az ének szövege nem párbeszédes, hanem elbeszélő alakban van írva. Szerzésének ideje, mivel Mária Antónia 1792-ben választatott el férjétől (az 1793. jan. 21-én kivégzett XVI. Lajostól) s 1793 okt. 16-án végeztetett ki — 1792—1794 közé tehető. Érdekes jelenség ez ének történetében, hogy a *Felviditó* c. 1824-ből való, 130. sz. versgyüjteményünkben a szöveg párbeszédes s a következő címmel van ellátva:

> *A Frantzia király halálos marsa. Kettős dall, XVI. Lajos és Antónia.* (6 vsz.).

A szöveg természetesen át van alakítva. Legterjedelmesebb, 7 versszakos, elbeszélő alakú változata az 1806—1824-ből való Muzsai László spataki diáktól szerkesztett 1707. sz. kéziratos versgyüjteményünkben olvasható.

Mező István idézett följegyzése, melyben megnevezi az ének szerzőjét, teljesen megbízható, mert személyesen ismerte Győri Mihály bidesfai lelkésztársát, sőt baráti, komai viszonyban is volt vele. 1813-ban bekövetkezett halála alkalmával gyászverset írt róla. Mező leányának: Juliannának Siklóssi György Istvánnal tartott lakodalmára pedig alkalmi verset készített, mely kéziratainak I. kötetében olvasható.

Győri Mihálynak nemcsak ez a két verse maradt ránk. Ismeretes egy 3-ik is, melyet a *Baranyai felkelő nemes sereghez* írt 1809-ben. (Lásd Császár Elemér: *Az utolsó nemesi felkelés a magyar irodalomban.* R. Kiss I: *Az utolsó nemesi felkelés.* I. K. 317. l. Közli címét és jellemzi a verset. Van egy *Elegyes dalok* c. kéziratos versgyüjteménye 1825-ből. (L. IK.) 1908: 111. l.)

A *Halni megyek* kezdetű ének igazi szerzőjének kipuhatolása arra figyelmeztet bennünket, hogy P. Horváth Ádám kéziratos dalgyüjteményét, az egyes darabok szerzőségét illetőleg, nagy óvatossággal kell használni, mert, mint kéziratos kötete címlapján megjegyzi «Ki *magam* tsinálmánya, ki *másé*». Tárgyalt énekünk ime «másé», a Győri Mihályé.

HARSÁNYI ISTVÁN.